Any IX — Manacor 7 de Febrer de 1914 — N.º 390

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

UN TRIMESTRE

Dins Espanya: **una pesseta.**
Fora d'Espanya: **dues pesseres.**

Redacció General Barceló-1-2.º
Administració Sta. Eularia, 25.
PALMA DE MALLORCA

LA AURORA

Surt cada dissapte per donar ventim i altres erbes an es qui s'ho guany

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

A Manacor: Ca-Mestre Antoni Fiol Ferrer, 5.—Ca Pamo Andreu Alcover, Plassa del Palau, 2.

A Palma: Llibreria d'En Guasp, Morey, 6.—Taller d'encuadernacions d' En Francesc Ferrer, Sta. Eulária, 25.—Llibreria Ernest Frau, Brossa.—Llibreria d'Alomar i Fontdevila, Brossa.

Recapte

Sa Basílica de la Santa Creu

Com a recort des XVI Centenari de s'Edicte de Milàn de l'any 313 amb el que l'emperador Constantí doná sa pau a l'Esglesia' concedint an es cristians sa llibertad més absoluta d'esser-ho publicament, i maná que tornassen a l' Esglesia tots es bens que s'Estat li havía presos,—volgué el Papa Pio X fer una gran Basílica an es meteix pont Milvio, devora Roma, a on va esser sa batalla i sa victoria de Constantí demunt es seu contrari Maxenci, que volía esser l'Emperador, an es mateix punt d'aqueixa batalla que Constantí guanyá amb lo senyal de la Sta. Creu estampat a ses seues banderes. I volgué el Papa que dins es mateix any jubilar de 1913 s'acabás i se consagrás tal basílica. Posaren sa primera pedra dins octubre de 1912; es masonarros que comandaven s'Ajuntament de Roma, com a bons xoriguers de Satanás, posaren mil emperons an aqueixa obra per aturar que no la fessen; pero dins es febrer comensaren ses obres, i feren tanta de vía que dia 30 de desembre Sa Eminencia el Cardenal Francesc de Paula Cassetta la consagrá amb tota solemnidat i hi va cantar l'ofici, fent-s'hi una festa grossa de tot.

¿Ah idò? ¿Que vos pensau que s'hi posa per poc el Papa? ¿Que vos creis que sien gaire móies es catòlics italians, en prendre una cosa a les dents?

I tota aqueixa basílica s'ès feta d'almoines i donatius de casi totes ses parts del mon.

I ès una vertadera meravella arquitectònica de s'art cristiá. Es d'estil romá, tal com se construíen ses esglesies en temps de Constantí, com St. Pau *in via Ostiensi*, com Sta. María la Major, com St. Llorens *in campo Verano*, que sens dupte haurán vistes es nostros lectors que son estats a Roma. Aquesta novella basílica está dedicada a la Sta. Creu; tè 55 metres (275 pams) de llarc per 28 metres (140 pams) d' ample, de tres naus de set trasts, paladar pla, sensa capelles i una ábside corresponent a cada cap de nau. S'ábside des mig es molt més ample que ses des costats perque sa nau major també guanya de molt a ses laterals. Ses sis columnes per banda que divideixen ses naus son de marbre groguenc de Baviera, totes d'una pessa. Part damunt aqueixes columnes corre un preciós, arquitrau i s'hi obrin es finestrals de mig punt. Tot está magnificament engarbullat. No hi ha més que tres altars, un a cada ábside: es major, la dedicat la Sta. Creu, ès bizantí i de marbre de Carrara amb encaixos de *porfid* i *serpentí* i mosaics. Demunt l'altar no hi ha més que la Creu de bronzo, de quinze pams d'alt i de dos quintars de pes, amb un ángel a cada banda que l'adoren, també de bronzo. Sa Creu ès una joia d'obratge finíssim.

L'altar, dalt quatre graons, el sopluja un magnífic *baldaquí* o dosser, dalt quatre columnes de granit vermeienc de Baviera, quadrat, de sis metres per banda, de marbre amb encaixos d'alabastre oriental.

Aquest altar no cregueu que estiga atracat a sa paret de s'ábside, sino ben a's mig allá on comensa s'ábside i aderrera hi ha el chor, i sembla que va esser el Papa que va manar que hi posassen aixi.

¿Que hu senten aquells primsiules que rallaren tant quant a la Seu de Mallorca llevaren el chor des mig de sa nau major? que no hi feia més que nosa i el passaren allá on li pertocava estar, dins sa Capella Reial, que ès s'ábside de la Seu, i posaren l'altar-major a s' entrada d'aqueixa capella. Es aixi com estaven primitivament els chors i ets altars majors. ¡Quant ès bon ver que mai convé deixar ses carreres véies per ses novelles!

S'ábside des costat de s'pístola está dedicada a St. Jusep i St. Jordi. L'altar es també de marbre de Carrara amb encaixos de *pòrfid* i *serpentí* i mosaic. S'altra ábside está dedicada a Sta. Elena, que, com sabeu, trobá es llenyam de la Vera-Creu a Jerusalem, trobaia que's representa en alt-relleu a s'antipendi de l'altar.

Per defora aqueixa esglesia es també magnífica i solemnial. A sa fatxada fa tres portals devall un pòrtic de sis columnes de granit i per s'arquitrau i gornisa que les corona, corre un admirable mosaic que representa la victoria de Constantí demunt Maxenci.

Vaja! se veu que aqueixa basílica novella es una preciosidat de s'art relligiós, un esplèndid monument de s'arquitectura cristiana i de sa fe, zel, i munificencia des catòlics de totes ses parts del mon.

Lo notable de bon de veres ès que amb uns deu mesos hagen pogut alsar un edifici tan grandiós i tan galanxó.

Beníssim!

Contes mal trets

Veim dalt *Catholic Times* de divenres de s'altra sètmana que l'Almirallatge inglès (Ram de Marina de Guerra) se troba ara ben endidalat perque resulta que durant l'any 1913 ha gastat quatre o cinc milions de lliures esterlinas (de vuitanta a cent milions de pessetes) més de lo que tenía consignat an es presupost per porer gastar, i que ara es rots, reclaus i sobams son per trobar un enginy per llegalisar aqueix excès ferest de llait, qne está de tot fora de sa llei. Es diari *Daily Chronicle* diu que es Parlament, això ès, sa Cambra des Diputat sautorisá per endavant es Govern per porer fer es gast que fos mester i que dins es Ram de Marina no hi ha res mal adesat. Aquest diari dirá lo que li convendrá, pero no deixa d' esser ben extrany que's fassa un llait tan ferest, de vuitanta a cent milions de pessetes, fora de presupost. Un membre de sa Comissió de Presuposts, Mr. Harvey, ha declarat dalt un periòdic que ni ell ni cap d'ets altres Diputats de tal Comissió n'estaven gens enterats de tal excés de llait.

Alguns s'han deixat dir que era que calcularen malament es gast que era necessari fer dins es Ram de Marina, vui dir, que feren malament es presupost. No es duptós que o se feu malament es presupost o se feu malament aquell excés de llait, ès a dir, no se poría fer. Es Ministre Mr. Churchill es segur que dins ses Corts n'haurá de sentir moltes i se'n haurá de beure més que no'n voldrá.

De manera que no es sols a Espanya que's gasta més que no marca es presupost, i que llavò s'han de fer..... habilidats per treure es carro d'un vent o d'altre. Allá on se creuen que no hi plou, está negat de goteres.

Situació des catòlics a Grecia.

¿Sabeu aquella relació que publicarem sa primería de desembre sobre es catòlics d'ets Estats Balcánies, que l' envià un «missioner catòlic» d'orient a un periòdic inglès, d'on la prenguérem? ¿Sabeu aquella altra relació que donàrem sa primería de janer sobre es mateix punt, treta des mateix periòdic inglès, que la va rebre d'un sacerdot que ha cap-llevat catorze anys p'ets Estats Balcánics i Grecia? Idò sembla que ha et renou devers aquells Estats. Aquest periòdic inglès dia 30 de janer posa una carta d'un tal Aleixandre Pallis de Liverpool que conta que un amic seu, de nom Kiparissos Stephanos, catòlic-apostòlic-romá, Professor de Matemátiques de l'Universidat d' Atenas, li ha escrit que lo que diu aquell «Missioner Catòlic» que es catòlics se campen tan malament i tan malament devers Grecia que no hi poren viure, no ès ver. Aquest Professor n'es una prova de que es catòlics e-hi poren viure bellament; ell no sols e-hi viu, sino que hi ès Catedràtic de l'Universidat de la Capital de Grecia, i no se'n amaga gens ell d'esser-ho catòlic. El Professor Stephanos té un amic, catòlic-apostòlic-romá també, a Atenes, un Doctor en Filosofía, A. Dalleggio, an-e qui comanà que escriguès una carta desmentint que es catòlics no puguen viure a Grecia sensa amagar es seu catolicisme, I el Dr. Dalleggio ha agafada la ploma i escrita an aquell periòdic inglès una carta, a on diu: 1er. que no ès ver que es catòlics a-on-se-vuia de Grecia sien avorrits i considerats com a rebel·los i contraris a ses Institucions del país; 2on. que si examina sa llista des càrrecs públics més alts i més imports de Grecia (ministres, diputats, empleiats, cònsuls, professors d'Universidat etc.), un e-hi troba molts de catòlics que exerceixen tals càrrecs; 3er que sa Constitució Grega concedeix es mateixos drets i privilegis a tots ets habitants del país sensa distingir catòlics d'*ortodoxes* (cismátics), lo qual ès un fet que coneix tothom; 4.art que a Grecia hi ha molts de matrimonis mixtes, vui dir, que un consort es catòlic i s'altre es cismàtic, i això no sols succeeix a Atenas, sino dins tota Grecia; 5è que es catòlics de Grecia saben ben bé d'on surten aqueixes veus contra Grecia; surten de certs subjectes que cap-lleven devers Grecia i demés bandes d' Orient que s'inventen mil mentides i calumnies, just per malfamar la Grecia: lo qual comdamnen de tot cor es catòlics, perque an es mateix temps son molt bons patriotes.

Acaba sa carta aqueix Doctor en Filosofía dient que son molts es catòlics d'allá que li han comanat que desmentís aquelles veus tan ofensives per Grecia.

Aquell senyor de Liverpool fa una observació ben aguda: diu que, si hi ha haguts catòlics maltractats an ets Estats Balcánics i a Grecia ès estat que se presentaven no propiament com a catòlics, sino com a sùbdits d'Italia, França o Austria, que son cabalment ses tres nacions odiades d'aquells Estats i de Grecia per questions polítiques; en camvi a Turquía els-e protegeixen fora mida per questió política, mentres que aquells Estats i Grecia les persegueixen, no per res de relligió, sino per ses inxes polítiques que se duen tals Estats contra Italia, França i Austria.

El Vaticá i l'Estat italiá

A Italia tots es qui tenen sou de s' Estat o d'altre vent n'han de pagar *taia* o contribució. Això va dur una questió greu entre es cobradors d'aquella taia i sa partida de gent ocupada a la Curia Romana que tenen sou de la Santa Seu, perque naturalment, per fer-hi feina, han mester porer-s'hi guanyar la vida. Figurau-vos sa partida de Sagrades Congregacions de Cardenals i Monsenyors, secretaris, escrivans i demés ministres i emprats en tantes de coses des govern esglesiástic de tot lo mon an-e que atendre, ja que an el Vaticá hi arriben coses de tota la terra que haver de resoldre, i sería una toixerrudesa creure que el Papa hu pot arretglar tot ell mateix sensa negú que que li ajut. Tota aqueixa partida de gent, idò, que el Papa té emprada p'es Govern universal de l'Esglesia tenen senyalat un sou d'on viuen. Ara bé, es cobradors de sa taia demunt es sous feia molts d'anys que pretenien cobrar tal taia demunt es qui tenen sou an es Vaticá, no demunt el Papa ni es qui serveixen sa persona del Papa: tots aqueis están exents de taies en virtut de sa *Llei de Garanties*. Aquells altres estipendiats del Vaticá pretenien esser-ne francs de tal taia. Això va dur la Santa Seu a tractar amb so Govern italiá sobre aquesta cosa; i desprès de molts d'anys de haver-ne raó, a la fi la Santa Seu ha allargat es coll a entregar *xeixanta mil lires* (pessetes) cada any an es Tresor Italiá, i aixi tots es qui tenen sou de la Santa Seu p'es govern universal de l'Esglesia que visquen a Roma o a cap altra banda d'Italia, serán francs de tota taia per lo que pertoca an aquell sou.

Aixi veim dalt un periòdic inglès que s'ès arretglada aqueixa cosa, no fa gaire.

Ventim

Es masons a l'Argentina

Se n'hi han duit s'aumut p'es cap. Demanaren an es Govern d'allá que regonegués sa masonería com una institució qualsevol, amb personalidat civil, amb tots es drets de sa llei. I ¿que vos figurau que ha contestat es Govern de sa República Argentina? Idò cinc coses: 1er que sa masonería no cerca ni se proposa es bé comú des ciutadans, sino ets interessos egoïstes des seus afiliats en perjudici des que no hu són; 2on que sa masonería se presenta amb s'aspecte d'un comité purament polític; 3er que es seus estatuts l'obliguen a combatre sa llibertat d'ensenyansa amb s'idea d'excluïr-ne capellans i frares, en lo qual contraría sa Constitució de sa República, que mantén i assegura a tothom es dret d'ensenyar; 4art que sa masoneria despuia es seus membres de sa llibertat i de s'independencia política, forsant-los amb amenasses a votar aquells que ella vol; i 5è que constitueix un Estat dins un altre Estat o més ben dit una falsificació de Govern. Per aqnest cinc motius es Govern de sa República Argentina ha negat a sa masonería sa personalidat civil i es ser una sociedat llegal com qualsevol altra. De manera que sa masoneria se'n ha duit s'aumut p'es cap. ¡Aixi mos agrada! ¡Per tot hauría de succeïr lo meteix! ¡Més se'n mereix sa masonería, sa gran inimiga d'Espanya, es gran contrari que té l'Esglesia dins tot lo mon, es gran alou d'En Ba-

rrufet, sa gran pesta, sa gran taca, sa gran ignominia des temps moderns!

S'Arquebisbe de París i es tango

Es *tango* es una dansa indecentíssima que s'és introduïda massa dins es païssos que més pretenen de civilisats. A Londres es Cardenal-Arquebisbe de Westminster l'ha prohibida i es Cardenal-Arquebisbe de Paris ha fet altre tant. De tot d'una es qui no son gaire devots de Deu ni de l'Esglesia, se'n rigueren d'aqueixes condamnacions bisbals, i deien que en lloc de capturar gens aqueixa dansa tan porca, l'extendrien més que no hi estava, perque sa figuraven que negú s'escoltaria es Bisbes que la condamnen, en no esser per ballar-la més; pero no és estat així, gracies a Deu. A París sembla que es mestres que donaven llissons de *tango*, han perdut gran part des deixebles i sobre tot de ses deixebles i especialment ses qui es pagaven millor ses llissons, fins a s'extrem que un des primers mestres *tanguers* de París ès romás sensa feina; i ha presa tal rabiada contra es Cardenal - Arquebisbe d'allá perque causa Sa Eminencia ell ès romás casi sensa deixebles, que ha acudit an es Tribunal contra es Cardenal-Arquebisbe demanant-li una indemnisació de **cent mil francs**. ¿S'ès vist res més ridícul? més grotesc? més carabassenc? Hem de creure que es Tribunal l'enviará a passetjar. Sería es més gros d'ets absurds que una tal demanda pros perás! Ell es merda-caners d'En Banyeta-Verda son así: ells se proclamen sempre es defensors nats de sa llibertat, es grans estalons de sa llibertat; pero això ès quant sa llibertat les favoreix a ells, quant són ells que se'n aprofiten. Ara si són es seus contraris, si són es qui no pensen com ells que en fan us de sa llibertat, llavò ja no la volen! La volen just per ells i en tant en quant resulta en profit d'ells! ¡Quins farsants! ¡quins hipòcrites!

Un d'aqueis es s'*Obreretxo Balear*, que té sa poca alatxa dissapte passat de dir que aquell mestre de *tango* de Paris ha fet molt bé de dur an es Tribunal es Cardenal-Arquebisbe per haver condamnada aquella dansa tan porca, i que ès molt just que fassen pagar an es Cardenal-Arquebisbe cent mil francs per haver usat de sa llibertat de pensament quant va dir qne aquella dansa era immoral i que es católics no la porien ballar. ¡Ara figurau-vos si hu serán ben lliberals, si hu serán uns grans defensors de sa llibertat de pensament ets escrigadoretxos de s'*Obreringo Balear!* ¡Quins farsants! ¡quins hipòcrites!

S'«Obreretxo Balear», el Sr. Bal·le de Ciutat i es «Serenos»

Es paperot socialista tracta de fer burla i befa del Sr. Bal·le de Ciutat perque ha tenguda sa bona idea de restablir s'antiga costum de que es *serenos* cantín ses hores, dient primer, cada vegada que les canten: *Alabado sea Dios*. Això hu havíen llevat altres Balles que no eren gaire devots de Deu desgraciadament, i amb això contrariaven sa voluntat des públic, que mai a Ciutat ès estat contrari de Deu. De manera que el Sr. Bal·le de Ciutat ha feta una santa cosa, disponent que es *serenos* tornen dir: *Alabado sea Dios*, cada vegada que han de cantar ses hores; i per això li enviam sa nostra enhorabona més coral. No's poria esperar altra cosa des nostro benvolgut amic l'Exm. Sr. Comte d'Olocau. Pero encara li alabariem més es gust i posaría més ses coses an es seu lloc si an es *serenos* les feia cantar ses hores en bon mallorquí, i en lloc del *Alabado sea Dios*, los fes dir: *Alabat sia Deu!* ¿Tal volta hi ha escomesa més galanxona ni més garrida ni més mallorquina que es dir *Alabat sia Deu*? Encara es viva dins casi tota la pagesía aqueixa cristiana i filosòfica escomesa.

I no ès sols el Sr. Bal·le de Ciutat que hauría de fer fer això an es *serenos* d'allá; lo mateix hauríen de fer es *serenos* de tots es pobles de Mallorca, amb tant de motiu com es de Ciutat. ¡Hala idò, Srs. Bal·les mallorquins! ¡a veure si donau aqueixa mostra de bon sentit! ¡Perque veiam! ¿per quines cinc centes es *serenos* han de cantar en castellá? per que no han de cantar en mallorquí, que ès sa nostra propia llengo? ¿No mos deim tots amics de Mallorca? ¿Per que idò despreciam s'expressió més viva i més genuïna de Mallorca, sa llengo mallorquina?

Sí, senyors Bal·les i no-Bal·les de Mallorca! despreciant es mallorquí mos despreciam a noltros mateixos! Sols essent ben mallorquins, porem esser qualque cosa, porem representar qualque cosa dins el mon! Deixen de figurar entre es pobles del mon es qui desprecien ses seues coses, es qui se despuien de lo que son, de lo que constitueix es seu carácter!

E-hi poren córrer ses rates

Sembla que sí que hi poren córrer aqueis animalons devers s'escola que tenen es socialistes, laica com se suposa, an es *Centre Obrer* de Ciutat. Así ès que es Mestre qui la fa, surt dissapte demunt *S'Obreretxo Balear* tot aixarmat demanant *ajuda! que s'ès mester!* o si no aquella escola s'haurá de tancar. Es lo millor que porien fer es socialistes, tancar-la, si la volen laica. Lo més avengut sería que la fessen una escola bona per sers racionals i no com ès ara que només serveix per aprendre d'anar torts i a través i d'esser missatges d'En Barrufet. Això hauríen de fer es socialistes: posar sa doctrina cristiana an aqueixa escola. Sols así la salvaríen de fer es bategot, com se veu que ja el fa. Pero els pobres son massa barrufetencs per fer una obra tan bona; En Barrufet los té enforcats ja, i no hu crec gaire que arribin a tenir tranc de desenforcar-se.

Si es socialistes no fossen tan tudosses, ja faría estona que se seríen desenganats de que a Mallorca no hi proven ses escoles laiqnes; ses dues o tres que hi ha, totes duen xètiga, totes campen prim, no poren alsar xella ni fan xeu. No, Mallorca está ben vist que no va d'ensenyansa laica, no'n vol d'escoles del dimoni, gracies a Deu.

¡Ja ès de raó que n'estam ben contents de que an aqueixa escola laica des socialistes de Ciutat ses rates e-hi puguen córrer per falta d'al·lots i que l'hagen de tancar finis finis! ¡Amèn que sia prest! Com més prest millor!

¡De «Rayo» nostro!

Es deute des paper anarquista va creixent creixent. Dissapte ja arribava a 419'30 pessetes. I lo bo ès que mos conta que aviat, en lloc de setmanal, será diari. ¡Ara li fan es mànec! Ets anarquistes son así: no poren sostenir un trist setmanari, i s'han passat p'es carabassot de publicar un diari. Lo que deuen dir ells: En posar-s'hi, que hu pac.

Enfloca dissapte *El Rayo* una partida de virollades sobre sa dona obrera i es mestres d'escola racionalistes que no volem rebatre perque en realidat no paguen es tir.

¡Ventura per Espanya que ets anarquistes que hi potoien, son tan carabassencs! ¡Deu los mos hi conserv! Amèn!

Encara que més contents estaríem si se convertissen. Ara si no s'han de convertir, ¡que seguesquen tan carabassenquíssims com fins aquí! Amèn!

¡Hala petits!

P'es socialistes i anarquistas parlam que no s'aturen de fer aplecs contra sa guerra del Marroc. Ells havíen jurat i perjurat que ells aturaríen de que Espanya fés guerra an es nort d'Africa. Ells s'eren compromesos solemnement a tomar es Govern i sa Monarquía, es primer día que se mogués tal guerra. Tal guerra s'ès moguda i segueix fa molts de mesos; pero es socialistes i anarquistes no l'han tomat encara an es Govern, no l'han tomada encara sa Monarquía, ni hu han provat. Lo que fan es dir ses mil llástimes contra tal guerra; en protesten. De manera que demostren no tenir altra arma que sa llengo. Ah! Lo que tenen també ben llatí, ès un bon barram per engolir-se bon concert. I llavò que an es dimonis, com més bo ès, més els agrada. Si sa Monarquía fos un arròs sec o una porcella rostida, ¡que d'aviat l'hauríen llevada des vent!

Beseuit

Despotisme anti-clerical.

Segueixen es governants francesos sa seua guerra seuvatge contra sa llibertat de conciencia, que ells, es grans farsants, pretenen personificar. Ara torna esser Ministre d'Instrucció Pública aquella mala-ánima d'En Viviani que anys enrera confessá que tot allò de s'*Escola Neutra* que sa masonería deia tot d'una que s'havía de posar, no per anar contra cap relligió, sino just per atendre a s'instrucció de s'intel·ligencia des jovent, no era més que una enganaia, per emblanquinar beneits, tota vegada que s'idea de sa masonería era estada sempre de que s'Escola Pública a França fos atea, inimiga reconsagrada de Deu i de l'Esglesia. Aquest Viviani, que va tenir sa poca alatxa de dir que es Govern de que formava part, lo que cercava era apegar totes ses clarors del cel, aquest ara ha fet acceptar a sa majoría de ses Corts franceses, una majoría de 424 diputats contra 131, un projecte de llei que declara obligatoria i forsosa a tots ets al·lots s'assistencia a ses escoles de s'Estat, rabiosament antirelligioses. Dins aquesta llei hi havíen posat es càstic de presó p'es pares que deixassen fer an es seus fiis faltes d'assistencia a tals escoles. En lloc d'aqueixa pena, hi han posades unes multes ben grosses, que, si no les paguen, es pares haurán d'anar a sa presó.

I ara en preparen una altra de llei es governants francesos, segons la qual a ses poblacions que no passen de tres mil habitants, no hi porà haver cap escola particular, no-oficial, sensa s'aprovació des Ministre d'Instrucció Pública.

Com an aqueis pobles menuts la gent se conserva en general més relligiosa, sa questió p'es masons ès dificul·ultar-hi i fer-hi impossibles ses escoles particulars, que, de cent, noranta nou seríen catòliques.—An aquest projecte de llei que preparen es governants francesos, se conserva s'abús que ja hi ha ara, que es Mestres d'Escola els-e posa es Prefecte o sía es Governador Civil que diríem a Espanya; de manera que es posar o llevar es Mestres està en mans de sa Política. Ara figurau-vos quina ha d'esser sa sort des Mestres d'Escola! si hu han d'esser esclaus des polítics que comanden!

I aqueis governants francesos tenen sa desvergonya de proclamar-se apòstols i estalons de sa llibertat de conciencia! ¡Es contraris més desenfreïts i seuvatges de sa llibertat de conciencia i de sa llibertat d'ensenyansa son ells! No, ja no'n queda casi gens de llibertat d'ensenyansa ni de conciencia dins França! Se veu que es governants francesos a lo que van tot dret es a fer impossible es funcionament de tota escola católica dins sa nació!

¿Consentirán es francesos tal atentat, tal despotisme, tal tiranía, tal negació de sa llibertat? ¡N'han consentides tantes de coses es francesos an es seus governants, que un ja no sab que ha de dir!

¡No comprenem com poren fer tal enfilai d'atrocidats i de barbaridats es governants d'una nació a on va tanta de gent a ses esglesies, a on es poble dona tants de milions per ses obres relligioses, per sostenir es culte católic i es Ministres de Deu! No hu comprenem, no hu comprenem com un poble así permet ni consent qne es qui el governen fassen aqueix sens fi d'atrocidats contra aqueixa mateixa Esglesia de Deu!

¡Que Deu se'n apiadi de França i aprim una mica més sa pell des francesos per que se temin una mica més d'aqueixes ponyides tan ferestes que no s'atura de pegar-los sa masonería per má des governants!

¿Com los va an es socialistes?

Un periòdic alemany los pega una mala estreta. Demana: ¿que fan es socialistes? ¿quina ès sa seua curolla? ¿Que han conseguit? ¿Qnin bé han duit a sa cultura del mon? ¿Quins èxits han obtinguts dins Alemania?

No es duptós que això son questions ben interessants. ¿E-hi contesten es socialistes? Tant com sa coa des moix.

Res realment positiu han fet mai en lloc. No han volgut fer res mai en totes ses questions, propostes, mocions, excitacions i projectes de llei que s'encaminassen an es bé de sa classe trebaiadora. I no hi han volgut prendre part en res d'això, duits ds sa seua idea de no admetre res que s'encamín a satisfer cap necessidat des trebaiadors. Es que ells lo que cerquen que an es pobres ses coses les vagen tan malament, que arripiguen a acabar sa paciencia, i fassen sa revolució social i que tot se'n vaja a fons. Per això totes ses lleis i disposicions que vagen a favorir es pobres, desbaraten sa potranca an es socialistes perque apaciven es pobres i les lleven ses ganes de fer sa revolucló social. ¿No es ver que tot aqueix pla des socialistes es vertaderament diabòlic?

D'altre vent es socialistes demanen a Alemania unes cantidats tan grosses i tan grosses p'ets obrers sensa feina, que ès impossible que s'Estat ni ets Ajuntaments les ho pugnen donar. ¿D'on han de sortir ses misses? Mos fan riaies alguns que actúen de redentors d'ets obrers, i allà pretenen que an aqueis no els-e pot faltar res. Ja aniría bé ferm que se pogués arretglar así la la cosa; pero ¿quin possible es abocar tant com an ets obrers, si ses altres classes passen també greu fretura? ¿Té sa classe mitja tot lo que ha mester ni d'un bon tros? ¡Què ha de tenir! Son moltissims de sa classe mitja que es pedás no les basta ni de la mitat! ¿No sería tal volta una altra injusticia sacrificar totes ses altres classes a sa classe trebaiadora? Per això sa questió social serà tan mala de resoldre, perque es pedás no basta ni de la mitat per tots es qui potoiam per demunt de la terra.

Es socialistes de cap de brot ja hu veuen tot això i deu més; pero com ells a lo que van ès a fer partit, a emblanquinar es beneits, que son tants i tants an aquesta vida; com ells lo que cerquen ès fer sa seua bona i se'n fan trons de sa justicia i de sa raó i de s'equidat. Per fer-se parlar des seus cabeis, per fer veure que ells volen es bé des trebaiadors i que ells son es qui los defensen, per això demanen coses impossibles, molt afalagadores p'es pobres, i que aniria bé ferm porer-les fer, pero que no hi ha possibilidat de fer-les per falta de *cum quibus*, perque es pedás no basta per tots es qui se voldríen tapar i forrar.

Un periòdic suís, *Neue Züricher Zeitung*, lliberal per més senyes, no hi ha gaire que feia notar que a casi totes ses nacions a on es socialisme passa a esser un partit político, s'hi nota un mancab de propaganda socialisia. Lo cert ès que a Alemania torna anar per avall en ses eleccions es nombre de

vots socialistes. Així s'ès vist a Baden i a Hamburg en ses darreres eleccions que hi ha hagudes. Es diari socialista *Vorwarts! (Endavant!)* pert suscriptors. Es moviment de sa *jovintut nacional* va quart creixent, fins i tot entre es jovent trebaiador. Aduc fora d'Alemania, a Austria, a Amsterdam (Hollanda), a Bélgica, a França, a Suïssa es moviment de creixensa socialista pateix una returada, está com enrocat. De cada dia surten manco llibres i manco escrits sobre ses questions socials, i es que entren an es mercat, com més va, les reben més excepticament, amb més fredor, umplint-los de critiques, amb un indiferencia corgeladora. Dins ses biblioteques populars se'n cerquen i se'n demanen més poques d'obres socialistes que no abans. Dins ses ciutadelles, dins es forts des socialisme s'alsen grans queixes de s'adormissament que se nota dins sa vida des partit: es trebaiadors s'estimen més anar a beure cervesa i a jugar a cartes que no an ets aplecs i manifestacions des partit. Es socialisme a poc poc se fa fastidiós. Durant molts d'anys es socialisme ha tengut tranc d'alsurar la gent amb totes ses profecíes possibles i impossibles. Pero totes aqueixes esperanses se son esveïdes fatalment, totes aquelles profecíes ha fet... fetxida. La gent esperava arribar a viure dins aquell estat futur que s'anunciava. Pero es caporals, un darrera s'altre, cauen dins sa fossa, sensa que s'humanidat desenganada se sia acostada ni es gxuix d'un cabei a la *terra de promissió* des socialisme. Aquella tramudunsa, aquella transformació de totes ses coses per bé que havien assegurat que vendría, de cada dia se veu més enfora i amb més perllongues.

Ses coses se son posades de tal manera p'es socialistes que es més capclos forsat ha de comprendre que es impossible es triumf des socialisme i que fassa tenir veres i cumplir de tot ni de la mitat ses seues promeses absurdes i sensa cap ni peus. A sa Dieta Imperial (Corts) d'Alemania e-hi ha 111 diputats. Idò bé, si no n'hi hagués cap, no sería més magre ni més fluixa de lo que ès ara s'influencia des partit demunt sa política de s'Imperi. Amb tots es seus estufornos i torçons de ventre contra es militarisme, amb tota sa seua oposició an es militarisme, que es una part principalíssima de sa bandera socialista, totes ses proposicions d'aument de sa forsa armada per terra i per mar son anades envant, sa Dieta Imperial les ha votades, just com si no hi fossen es diputats socialistes. Si, es socialisme, amb totos es seus milions de vots, politicament es un zero a l'esquerra, un mon-ens. ¿Què es lo que passa si a una ciutat es socialistes guanyen ses eleccions municipals i s'Ajuntament queda en mans des socialistes? ¿Se gira tal volta aquella ciutat damunt davall? ¿E-hi duen a terme es socialistes cap feta grossa d'orde polític social? Tant com es mànec de sa grenera.

Ses sociedats de producció socialistes acaben infal·liblement per fer fetxida, fracassen totes fatalment, de tal manera que es mateixos socialistes d'un poc de cervell n'están ben retgirats des pervindre que els espera. Fins ara es socielisme ha tenguda sa gran sort de que la gent ha presa sa seua doctrina més en serio de lo que ella se mereix. Gent instruïda i no instruïda han escrits llibres ben gruixats a favor i contra ses teories socialistes sensa discutir gaire si tenen es fonament que pertocaria tenir. Com no ès gens bo de fer s'axaminar de prim compte i tan de pressa ets articles polítics que's publiquen des valor real de tals teories socialistes, per això s'ès poguda conservar tant de temps sa creencia de que això des socialisme era una mercancia prenidora. Pero llavò sa cosa s'ès haguda de veure a la práctica, i la práctica resulta un fracás. I ¿que fan es socialistes? Donen la culpa a tal o qual circumstancia casual que hu ha fet anar malament. Donen ses mateixes excuses que certs subjectes que emblanquinen la gent contant-los rondaies de lo que ha de venir i que an es seu dir totes ses coses del mon vendríen així com ells diuen si no fos per tal cosa o per tal altra que els ho esborrossona.

Un polític americá ha dit que es socialistes no'n saben de fer política, només e-hi saben jugar. Com a triconetjadors si que hu són com negú. Es resultat llamentable des seu trebai de setanta anys donen raó an aquell polític americá. Un se pregunta si es socialisme porá mantenir en peu molt de temps encara es gros engán i sa farsa feresta de que viu? Es Deu des socialisme es s'èxit, sa sort. Es nombre gros de vots ès tota sa seua idea, lo únic serio que té. Si tal desplegament de vots segueix, vendrá una crisis an es partit, tal volta més aviat que es socialistes no creuen. Sía com sía, se nota per tots vents un mancab, un retrocés dins es moviment socialista a Alemania i fora d'Alemania.

«Després d'un estudi tan llarc com hem fet d'aqueixa cosa, això ès sa conclusió que'n treim», diu es periòdic alemany d'on prenim totes aquestes coses que acabam de dir des socialistes. Aqueix periòdic ès *Kolnische Volkszitung*, un des més autorisats del mon en questions socials, encara que envers d'altres coses fluixeig qualque mica. Confirma tot lo que diu tal periòdic aquell altre de Zürich, la *Neue Zeitung*, lliberal, i per lo mateix favorable an es socialistes. Que ses files des socialistes a Alemania se son estroncades, que no creixen, ès una cosa que no's pot negar en vía neguna; i això que ès un fet evident que en lloc del mon es socialistes tenen una organisació tan perfecta com a Alemania, ni que funcioni tan ordenadament; tant que fins sa mort d'un Bebel, d'un caporal com En Bebel. no ès estat més que un fenomen volander. Sería un gros engán anar a esperar ara cap camvi de coses notable dins breu temps. Es que se cumpleix s'antiga dita des filosof grec Heracli: «Totes ses coses están sempre en moviment». Uua cosa no pot profitisar negú: un nou desplegament des socialisme alemany.

Tot això diu la *Kolnische Volkszeitung* día 29 de janer. Noltros naturalment no hauríem gosat dir tant, perque no coneixem sa situació des socialisme europeu ni d'Alemania así com la coneix aquest doctíssim periodic de Colonia, un d'ets orgues des moviment social católic alemany. N'hem volgutfer resum per que es nostros lectors puguen prendre búxoles i enterar-se de com está sa cosa p'es socialistes. ja que aqueis per Mallorca bravetgen tant i tant de que per tot cobren tanta de forsa, que an es seu dir al punt se farán amos de ses mel·les dins tot lo mon. Lo que ha perduts sempre es socialistes, ès estat sa seua bravetgera i sa seua farsantería.

Ara veurem s'*Obreringo Balear* si dirá res de tot aqueix raig de matalofades amb calsa d'arena que antaferram es socialisme. Bé que ell se beu es cop com sa figuera. Bè li espolsam sa murta, bé n'hi donam de caluxos per sa mare i per sa fía, que mai mos contesta ni bada boca. Sens dupte es manobres i taconers que empastissen tal paperango, s'ho tenen per manco de discutir amb noltros. Com ells saben tant, com están tan amunt, no volen davallar an es nostro badiu; pero noltros así mateix amb so nostro *ventim, bescuit*, ventoves i sardonaies els arribam devers ses costelles i els-e feim veure estels de bell de día, i amb això ja en tenim prou.

Sapigau-ho idò, escrigadoretxos de s'*Obreringo Balear!* no mos alsen gens es ventrei ni mos importen un dobler de mac es vostros desprecis i desdenys. De manera que seguirem ablanint-vos ses costelles cada dissapte, tant si contestau com si no contestau. ¡Ah idò! ¿Que vos havieu figurat?

DE TOTES ERBES

Es missatget petit[1]

Això era un Comte molt ric i que anava ben casador, pero no trobava cap al·lota que tengués totes ses perfeccions d'ánima i de còs que pertoquen a una dona, perque, com en trobava uha de ben garrida i galanxona de còrpora, llavò resultava esguerrada i afollada d'ánima, i ses avengudes i condretes d'ánima resultava que no eren miradores de còs, guardaven de mals pensaments.

Sabeu que va arribar a d'estar d'endidalat aquell Comte amb això de trobar una pitxorina des seu gust! Ja se pensava no trobar-ne cap mai, fins que n'hi acusaren una a tal ciutat que deien que era sa cosa més garrida i galanxona de còs i sa mès desxondida i avenguda d'enteniment i de cor que negú nat havía vista.

Tot d'una que sab això, com si hagués tengut foc dins ses sabates, ja s'espitxa cap an aquella ciutat a demanar més claricies d'aquella revel·lera, i li digueren que era una pobileta de setze anys més viva que una centella i garrida com el sol i bona al·lota sobre tot; pero que son pare n'estava tan gelós que la tenía sempre tancada dins ca-seua, que era molt gran, i just la deixava sortir per anar a missa primera diumenges i festes colendes, i encara hi anava a's mig de set criades i set criats per que negú s'hi pogués arrambar.

Aquí es Comte se posa a anar a missa primera tots es diumenges i festes colendes i era es primer que hi arribava. Se posava a una rebranca des portal, i veia passar aquella pobileta tan galanxona i atxaravida a's mig de ses set criades i es set criats que li feien la cort.

Aquell Comte cuidava a esbendrir de gust que hi passava de veure aquella pintura, aquella garridesa d'al·lota. ¡O que li agradava i qne li agradava! I llavò que no trobava negú que no n'hi fés unes alabanses forà mida; tots le hi posaven part-demunt es niguls.

I com es Comte també era un bell homo, a la flor del mon, i ben enllimonat i enllestit que anava, que pareixía es primer príncep del mon; també cridá ferm s'atenció an aquella pobileta, com el veia sempre a sa rebranca des portal de l'esglesia com e-hi entrava ella per oïr missa es diumenges i festes colendes.

I allá l'haurieu vist an es Comte tot apurat perque no sabia com escometre-la ni arrambar-s'hi an aquella pitxorina. E-hu veia massa que aquelles set criades i aquells set criats li desbaratarien sa potranca.

Pensa qui pensa com s'ho faría, a la fi li vengué s'idea de fer bo amb sa bugadera d'aquella casa per veure si ella voldría fer un parlament per ell an aquella pobileta.

S'entrega un dia tot xarpat a ca-sa bugadera, li diu lo que fa al cas, i sa bugadera, amb una dobla de vint que es Comte li posá dins sa má, li prometé fer a sa pobileta tots es parlaments que ell voldría.

Dit i fet, sa bugadera s'esquitxa a ca-sa pobileta i al punt ja l'hagué embarriolada a s'al·lotona contant-li d'aqueix Comte que veia sempre a sa rebranca de l'esglesia, diumenges i festes colendes, quant ella hi anava a missa a's mig de set criades i set criats.

I ara ja hu poreu veure que li va dir sa bugadera a sa pobileta: que aquell Comte era fadrí i que estava seny a perdre per ella, i que era es partit millor que li poría sortir en tots es dies de sa seua vida, i que no li donás es vent per escampat, sino que l'abrassás amb ses dues mans per allò de que *quant s'escudella ès calenta no lo deixeu refredar.*

Sa pobileta la s'escoltá ben bé an aquell dianxe de bugadera perque no era cap cosa de despreciar es cantet que li feia.

Pero aquella pobileta sabeu que hu era de desxondida i que hi anava d'uis espolsats. Ell pesava es sol abans de sortir, taiava un cabei a l'aire, i s'hi havíen d'aixecar ben dematí per menjar-li sopes demunt es cap ni porerse'n riure.

Mirau quina le hi va dir a sa bugadera:

—Ja li direu an aqueix estornell que, per jo donar-li es sí, primer el vui experimentar d'una cosa.

—¿De quina? diu sa bugadera.

—Vui fer ses proves de sa seua vivor, diu sa fadrineta: perque jo no vos cregueu que'm vulga casar amb cap beneit ni que patesca de s'aigo-vés de devant ni que estiga tocat de sa caixa de St. Pere. No'm vui jonyir amb cap torra-pipes, cap-clos i manxaroi.

—¡Bono senyoreta! diu sa bugadera. ¡Que me diga quines proves de vivor vol del senyor Comte! Perque si vossa mercè no s'explica més clar, ¡què li he de dir an el Sr. Comte?

—No háieu por! diu sa pobileta. No mancará que toc Matines! Ja vos ho diré ses proves que vui veure d'ell! M'ha d'endevinar quin ès *es menjar de tots es menjars*? quina ès *s'espicia de totes ses espicies*? i quina ès *sa mel de totes ses mels*?

—¡El dianxe es vossa mercè per cavar fondo! diu sa bugadera. ¿Vol dir per donar es sí vossa mercè an aqueix Comte, ell li ha de contestar a totes aqueixes coses?

—Si-fa, germaneta! diu aquella pitxorina.

—Bono idò! diu sa bugadera. Ara mateix me'n hi vaig a donar-li sa relació, i des seu pa fará llesques!

Pica de talons sa bugadera cap an es Comte, i al punt ja l'aglapeix i li conta de l'*a* fins a la *b* tot quant sa pobileta li havía comanat que li digués.

Com es Comte sentí tot aquell endiumenjat, romangué ferit-l'ha.

I ja va esser partit a fer-se cloquetjar es cap sobre lo que poría esser *es menjar de tots es menjars, s'aspicia de totes ses aspicies i sa mel de totes ses mels.*

—¡Sí qne hu ès entremaliada aqueixa pobileta! deia es Comte. ¡Sí que hu son envitricollades aqueixes preguntes! I ¿qui ès capaç de desllatigar-les ni d'endardellar-les an aqueixes coses?... Sobre tot, m'hi hauré d'asseure ben assegut, i hi hauré de cremar oli per llarc per porer-los afinar es demble i sa llivanya an aqueixes bones de preguntes! ¿I d'on les se deu haver tretes aqueixa gran mandragolina? ¡Ell e-hi haurem de jugar es tot p'es tot! perque sa pessa hu paga! ¡D'al·lotelles com aqueixa pobileta no se'n troba una cada cent anys!

Com prou e-hi va haver pensat es Comte, va creure que lo més avengut que poría fer, sería pegar bot dalt es cavall i anar-se'n a córrer mon a veure si en-lloc poría aclarir quin era *es menjar de tots es menjars, s'aspicia de totes ses espicies i sa mel de totes ses mels.*

1 La'm contaren En Toni *Garrit* de St. Llorens Descardessar i Madó Margalida Durán de Lluchmajor al cel sia ella i tots los morts.

Camina caminarás i cap envant te farás, aquell pobre Comte bé demanava a tothom que trobava quin era aquell *menjar*, aquella *aspicia* i aquell *mel* que cercava, i negú le hi sabía endardellar ni donar-n'hi noves.

I passaven setmanes i mesos i ell tresca qui tresca de llevant a ponent, de tramuntana a mig-jorn i demana qui demana aquelles coses a tothom que veia que tal volta hu sabríen, pero mai negú n'hi sabía dir res.

Dissapte qui vé, ja veurem, si Deu ho vol i María, lo que vasuccei.

(Seguirá)

JORDI DES RECÓ

La senyora Rosa.

Era una senyora feta depressa, amb més estufera que un bon maiol i amb més pretensions d'esser molt que un bal·le de barri. Té una cinquantena d'anys; i, encara que sa cenra ja haja fet es lleixiu, si la vos mirau de prim compte, veureu que en sa seua jovintut va esser guapota. Això d'esser ben carada va fer que enganxás bn empleiadet que, si be ès ver que s'empleu li donava pocs pinyons, pero en camvi feia que li donassen es tractament de senyor, i lo qne no era a un cap era a s'altre.

Amb aquest casament va nèixer es senyoriu de la senyora Rosa, i va romandre la dona tan contenta, que ni si hagués treta sa *grossa* hauría tenguda més alegría que vore-se de cop i bolei feta tota una senyora.

Amb tant d'amor va prendre es senyoriu i tant la va omplir de vanagloria que, encara que sien passats molt d'anys desde son casament, continúa fent sa rodella com es pago reial, sensa que una sola vegada haja tenguda sa curiosidat de mirar-se es peus.

Com no es tot lo que lluu, es senyoriu de la senyora Rosa es un senyoriu de per-riures. Son uns senyors el senyors el senyor Toni i la senyora Rosa que se pot dir d'ells que negú ès més pobre que un senyor que no ès ric. Però amb tot i això la senyora Rosa va ben mudada; perque primer faltará es pa a sa taula, que ella deix de comprar-se un parei de vestits nous cada any.

Son espòs, el senyor Toni, diu que la deixa fer per no donar un que-dir a la gent, pero la veritat ès que, si el senyor Toni e-hi allarga es coll a lo que fa sa seua esposa, ès perque ella li ha voltada cama i es ella sa qui du es calsons dins la casa.

El senyor Toni veu amb molt de sentiment, que es quatre doblerets que ell guanya, se'n vagen en flocs i banderetes; i això li cau tan avall, que devegades no hu pot dur pus i se'n va a espaiar-se amb un amic que té de tota confiansa.

Es consei que son amic li dona sempre es aquest.—Toni mula i dona garrot la fa bona. Pero el Sr. Toni considera que això ja es cura de moro i no se resol a posar-ho en práctica.

—Creume, Toni, li diu s'amic, s'auguent de reblanir es beneit per aquesta casta de mals.

Tant li pondera s'amic es miracles d'aquest áuguent, que el senyor Toni a la fi se determina a posar-ne un pagadet a la senyora Rosa; pero quant se presenta s'ocasió li falta coratge, es bras li torna arrera i tot se redueix a alsar un poc la veu.

La senyora Rosa, que no té sa llengo gens travada, quant el me sent, el tapa de paraules; i, si el senyor Toni no'n surt tupat, ès perque a ella ses forses no li arriben a tant; pero el se menja a picades i an el pobret no li queda més remei que callar i posar-se fora de combat.

La senyora Rosa, que tan bo de fer té es fer callar son espòs, no pot en manera neguna tapar sa boca a sa criada, que es una xarrim, que tot lo que se passa dins la casa, e-hu ha de contar i fer-ne tres dies amb ses amigues.

Com lo que no's fa, es sab, resulta que no falten males llengos, que posin al corrent la senyora Rosa de tot lo que fa i diu sa seua criada, i això li fa prendre unes rabiades altes de punt ferm.

Bé ha provat de mudar de criada; pero sempre ès caiguda an es mateix lloc, perque si una era llengaruda, s'altre tenía més llengo que un papagai.

Cansada la dona de mudar de criada i no trobar-ne cap que fos callada, va pensar de cercar-ne una que fos sorda, i així no sentiría lo que dirien dins la casa, i no poría contar ses escenes que passen entre marit i muller.

Aquesta idea li va parèixer de primera, i tot d'una posa fil a la güia cerca qui cerca del llim de les olles una al·lota sorda que se volgués llogar per criada.

Com va fer córrer la veu, no passaren molts de dies sensa que trobás lo que volía.

Un día dematí se va presentar a la casa una al·lotella d'uns quinze anys, gran per s'edat que tenía i mal carada. Es seu còs se veia a la llego que no l'havíen esmol·lat dins cap *corsé*; i, si hem de judicar per ses passes llargues que s'al·lota donava, hem de creure que tenía més cames que un sabel·li. Anava vestida així com solen ses al·lotes pobres de llocarró, un mocador dalt ses espal·les que li servía per s'ivern i per s'estiu, una marinera d'endiana de piquets, unes faldetes d'endiana floretjada, unes sabates amb uiets, que sols les se posava per anar a missa i a la vila, i un mocadoret dalt es cap, tirat molt endarrera perque li vessen sa clenxa, que la duia xapada a sa part esquerra i estirada ferm.

Això era s'estampa, amb poques paraules, de sa que se presentá per esser sa criada de la senyora Rosa; i, si bé ès ver que aquesta al·lota no era tan ben llavorada ni anava tan enllestida, com pertocava a sa criada d'una senyora tan prim-siula com la senyora Rosa, pero en camvi era sorda, més sorda que un còdol, i això era lo que volía la senyora Rosa.

Idò, com vos deia, s'hi presenta un dematí a la senyora Rosa aqueixa al·lotella; toca a sa baula, i sa Senyora contesta tot d'una:

—*Adelante*!

Pero com s'al·lota era sorda, no la sentí i seguí toca qui toca.

El senyor Toni, qu'encara no s'era aixecat, se va despertar amb so renou de sa baula, i comensa a cridar de dins es llit, mentres la senyora Rosa seguía dient, cada vegada amb veu més alta:

—*Adelante*!

I sa sorda repica qui repica sa baula.

Vos assegur que entre es senyor que cridava de dins es llit i sa senyora que s'esgargamellava cridant; *Adelante*! i s'al·lota que seguía repicant sa baula, me varen armar tal rebumbori, que hi porían llogar cadiretes per riure.

Quant la senyora Rosa va veure que no s'aturaven de repicar sa baula, va sortir manades fetes i se topa amb aquella al·lotella, que tot d'una que va veure sa senyora, va dir tota xelesta:

—Bon dia tenga, senyora! Era venguda perque m'han dit que cercava una criada; i, si jo li agrat i mos avenim des preu, poría quedar. Pero davant de tot li vui dir que hauría de fer el favor de parlar-me un poc fort! perque som sorda, una micoia.

La senyora Rosa va pegar una mirada de dalt a baix an aquella al·lota; i, a dir ver, s'estampa no li va fer gaire. Trobava qne s'al·lota era massa tendra encara i llavò massa mal-fenta i vestida a la xisclera per haver d'esser criada d'una senyora com era ella; pero s'al·lota era sorda i això va fer que no reparás la senyora Rosa a prendre-la, a pesar de tot aquells defectes.

Se'n entren llavò senyora i criada dins es manjador, se varen asseure i comensaren a parlar-ne un poc.

—Vol dir vols estar per criada? diu sa senyora.!

—Ja hu diven es joves de per ca-nostra que hi vaig mudada respòn s'al·lotella.

—¡No te dic això! diu sa senyora, ¡Te dic si vols estar per criadaaa!!

—¡Aposta som venguda per estar-hi! diu s'al·lotella. Es que com duc es vestit nou, me creia que m'havía dit que anava mudada.

—¿Quants d'anys temps? diu se senyora.

—¡María Santísima! diu s'al·lota. ¿Amb aquest fret prendre banys? No, senyora! Sab quin temps que fa tan escrúu! Mir-se, mon pare, que no ès gens fredolec, du quatre camíes, i encara diu que té fret. Si ès que m'haja de fer prendre banys, senyora, no importa que'n parlem pus; en pot cercar una altra de més bascosa que jo.

—Pero ¡si jo no t'he dit res de banys! diu la senyora Rosa, sino que't demán quants d'anys tens!

—Si tenc bones dents? diu aquella dali-brou. Mir-se, les juc amb ses de qualsevol. Roec de lo millor ses faves torrades. De manera que, si hu deia per ses crostes, no tenga por, ja les prendré a compte meu.

—Pero ¿que dius, dona?... s'exclama sa senyora. ¡Ja hu veig que no te'n falta cap de dent! ¡Te demán quants d'anys tens!

—Bono! diu s'al·lota: an es fadrins que'm marruquetgen, les dic que'n tenc devuit; pero la veritat es que només n'he fets quinze.

—¿Que vols guanyar? diu sa senyora.

—¿Si sé cuinar? diu s'al·lota. Si, senyora! Cuin de lo millor escudella, arròs amb xuia, sopes i llavò sé fer una cassola de sanc, que se'n xuclaría es dits.

—¿Quina soldada vols guanyar? diu sa senyora.

—¿Quina soldada? diu ella. Me donará trenta *duros*, un parei de sabates per a Nadal, unes faldetes p'el *Corpos*, me deixará anar a ca-nostra per ses *matanses*; i llavò, si me surt cap enamorat, m'ha de deixar festetjar dues vegades cada setmana; perque, senyoreta, si li he d'esser franca, mai he tenguda vocació per monja.

A forsa de fer sa corneta la senyora Rosa i de repetir ses coses, varen arribar a un ajust, i aquella al·lota va quedar a la casa per criada.

La senyora Rosa, que s'era escanyada de tant de cridar, no va dir casi res de tot lo dia; pero sa seua criada, que no tenía més que ganes d'esmolarse se garrova, no se donava raó a ses barres conta qui conta coses a sa senyora, que a una amiga seua li havíen fetes cansons perque estava trista per haver-li robat un moixet, que dos veis varen trobar una dobleta i llavò va esser falsa, i mil altres coses que a sa senyora li donaven tant de gust com si li haguessen fregat un gatovell per sa panxa.

Lo endemá la senyora Rosa va donar dues pessetes a sa criada, i li va dir:

—Jas! ves-te'n a sa plassa i durás una tersa de carn, dues lliures de patates, una lliure d'arròs i quatre décimes de verdures. ¿Estás entesa? ¡A sa plassa has d'anar!

—Sí, senyora, sí.

Des cap d'una horeta s'entrega sa criada amb una carabassa sens forjo.

Quant sa senyora la va veure, comensa a fer manotades i a pegar tals crits, que's veinats se varen creure que hi hauría qualque cosa de nou.

—Senyora, diu sa criada. Que no s'enfat. Vosté m'ha dit que dugués ses dues pessetes de carabassa, i aquí les té.

—No t'he dit tal cosa! diu sa senyora. T'he dit que anasses a sa plassa a dur carn, patates, arròs i verdures. I com t'he demanat si estaves entesa, has dit que sí.

Tal va esser se monea que va prendre la senyora Rosa amb so pas de sa criada sorda, que la va engegar al l'acte, i no hi va haver negú en tot lo sant dia que s'hi pogués acostar ni dir-li mitja paraula.

I la cosa no va parar aquí, sino que, com es veinats se varen enterar de la feta, en varen riure ferm; i a la senyora Rosa li varen posar per mal nom *sa senyora de sa carabassa*, i així l'anomena tothom de la vila.

LAU PEL-D'OR.

Secció local

S'altra setmana se morí a Barcelona el Germá Antoni Gelabert, de la Companyía de Jesús, lo endemá d'esser arribat de Filipines. Era nadiu de Manacor. ¡Que Deu nostro Senyor haja amparada la seua anima i al cel lo vegem! Enviam a sa seua familia es nostro condol més coral.

Dijous passat aquí, a Manacor, li resaren el Rosari.

Divendres de s'altra setmana passá per Manacor lo Rdm. e Illm. Sr. D. Jusep Americo Orzali, Bisbe de St. Juan de Cuyo, de la Republica Argentina. S'aturá a ca's nostro bon amic D. Angel Escalera per dosar-li comendacions des seu germà Mn. Jusep Escalera que trebaia apostolicament dins sa Diócesi d'aqueix Bisbe. Mensenyor Orzali visita el St. Cristo de Manacor, arribá a veure ses *Coves d'ets Ams* i llavò se'n aná cap a Felanitx, i més tert cap a Lluchmajor, o on estigué dos dies amb lo Rt. Mn. Andreu Pont, de qui es molt amic Monsenyor Orzali, i s'embarcá cap a Barcelona diumenge avespre. Mn. Andreu Pont, Rector-arxipreste de Lluchmajor, l'acompanyá sempre per tot.

Demá fará quinze dies que comensaren es balls de máscara a Manacor. Les fan, com es natural, an es cassino des republicans. Es primer que feren aná tan magre i tan fret que només hi anaren de dones unes quantes bruixes, conegudes per sa seua vida de bordell.

¡Quina gloria p'es republicans! ¿no ès ver?

Ets Exercicis Espirituals i Coraula-Hores de ses Mares Cristianes anaren magnificament; tot se va fer amb gran solemnidat i magentada fora mida que acudi a totes ses funcions, gracies a Deu! Beníssim!

A l'esglesia des Frares Dominics comensa avui un Triduu molt solemne per celebrar s'institució del Rosari Perpetuu a Mallorca. Anit, demá i demá passat predicará lo M. R. P. Secundí Martinez, Provincial dels Dominics de la Corona d'Aragó. Demá hi haurá comunió general amb plática del Rt. P. Prior, i més tart l'ofici, cantant-se una partitura del gran Mestre Perosi. Dilluns hi haurá ofici per tots ets associats morts i p'es parents d'ets associats.

Es Triduu se fará amb el Santíssim Patent. Es Guardies d'Honor de María van molt a l'aire amb aquesta festa i cantarán un Himne fet just per ells.

El Rosari Perpetuu dins poc temps s'ès organisat de tot i ja funciona a la vela, havenhi a tota hora del dia associats que resen el Santíssim Rosari. Beníssim!

Tip. de Amengual y Muntaner.